

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده حقوق و علوم سیاسی

موضوع پایان نامه :

بررسی بزه دیده شناختی ترس از جرم

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

استاد راهنما :

دکتر حسین غلامی

استاد مشاور :

دکتر محمد فرجیها

استاد داور :

دکتر مهرداد رایجان اصلی

نگارنده و پژوهشگر :

حمیدرضا نیکوکار

بهار 1390

این اثر تقدیم به شخصیت های وارسته علمی،

اساتید و فرهیختگان

دکتر حسین غلامی

دکتر سید دُرید موسوی مُجاب

خانم بهاره همت پور

می گردد. عزیزانی که همواره این حقیر را در

مسیر اندیشیدن به پدیده جنایی و ترس از آن

رهنمود و دلگرم نمودند.

اکنون که به یمن عنایات ربّ و رهنمود های اساتید فرزانه جناب آقای دکتر حسین غلامی، جناب دکتر محمد فرجیها و جناب دکتر مهرداد رایجیان این پژوهش به ثمر نشست، وظیفه خود می داند که از تلاش گران سنگ و اهتمام این بزرگان قدردانی کنم و دست اساتید فرهیخته ام را بیوسم و زحمت یاوران مهربان خودم را که بارها در محضرشان درس آموخته ام را ارج نهم. آغوش این پژوهشگر نوپا همواره برای توصیه های اصلاحی و انتقادی همه صاحبان نظر و اندیشه در این عرصه باز و منت پذیر است. امید که همواره پیک توفیق رفیق راه همه ما باشد و تلاش این حقیر از سوی آنان به دیده ی تأیید و تصویب نگریسته شود.

واپسین کلام، حمد و ثنای ایزد منان است، همانطور که در آغاز نیز...

حمیدرضا نیکوکار، بهار 1390 خورشیدی

"همه در پی منند تا از میان حلقه‌ها بپرند،
فریاد برآورند، فوتبال بازی کنند
جست و خیز کنند، حتی شنا یا پرواز کنند
بسیار خوب..."

همه در پی نابهنجاری‌های در ضمیر منند.
همه به شعر من نیش می‌زنند،
با چاقوها و چنگال‌هایی بیرحم،
در کوششی، بی‌رحم، که مگسی بیابند.

"من از جرم نمی‌ترسم"

من از تمامی جهان در هراسم،
در این روزهای کوتاه گذرا،
خود را نشان خواهم داد و نهان خواهم کرد،
در برابر خیانتکارترین دشمنم که از آن می‌ترسم :

"حقوق کیفری"¹

¹ این جمله بر گرفته از سخنان پابلو نرودا است، وی یکی از شاعران و فعالان سیاسی عصر معاصر بود که در سال 1971 جوایز صلح نوبل، در سال 1953 جایزه صلح لنین و همچنین در سال 1950 جایزه بین‌المللی صلح را به خود اختصاص داد. از جمله آثار وی لامان یانا، بیست غزل عاشقانه و ترانه ناامید و اسپانیا در قلب می باشد.

فهرست مطالب

چکیده

7	مقدمه
8	بیان موضوع
10	اهمیت موضوع
11	اهداف تحقیق
13	سوابق تحقیق
16	مشکلات تحقیق
20	پرسش و فرضیه‌های تحقیق
21	روش تحقیق
22	سازماندهی تحقیق
25	بخش نخست: تاریخچه، مفاهیم، آثار و نظریه‌های ترس از جرم
26	فصل نخست: تاریخچه و مفاهیم ترس از جرم
26	مبحث نخست: تاریخچه ترس از جرم
32	مبحث دوم: واژه‌شناسی و اصطلاحات
34	مبحث سوم: بررسی پدیده ترس از جرم
43	گفتار نخست: نگرانی درباره جرم
49	گفتار دوم: ترس از جرم شخصی و ترس از جرم نوع دوستانه
54	گفتار سوم: جرم ترس محور

56	گفتارِ چهارم : ترسِ از جرم و هراسِ اخلاقی
62	فصلِ دوم : آثار و نظریه های ترسِ از جرم
62	مبحثِ نخست : آثار ترسِ از جرم
62	گفتارِ نخست : آثار ترسِ از جرم در حوزه اقتصادی
68	گفتارِ دوم : آثار ترسِ از جرم در حوزه سیاسی
74	گفتارِ سوم : آثار ترسِ از جرم در حوزه اجتماعی
78	گفتارِ چهارم : آثار ترسِ از جرم در حوزه سلامتِ همگانی
86	بند نخست : اضطرابِ جرم
89	بند دوم : فوبیایِ جرم
93	گفتارِ پنجم : آثار ترسِ از جرم در حوزه نظامِ دادگریِ جنایی
93	بندِ نخست : آثار ترسِ از جرم در حوزه پیشگیری از جرم
98	بندِ دوم : آثار ترسِ از جرم در حوزه سیاست‌گذاریِ کیفری
107	مبحثِ دوم : نظریه های ترسِ از جرم
111	گفتارِ نخست : نظریه بزه‌دیدگی
112	گفتارِ دوم : نظریه آسیب‌پذیری
117	گفتارِ سوم : نظریه بی تناسبی محیط اجتماعی
119	گفتارِ چهارم : نظریه پیوندهای اجتماعی
121	گفتارِ پنجم : نظریه وضعی
126	بخشِ دوم : متغیرهای تأثیرگذار بر ترسِ از جرم و کنترلِ ترسِ از جرم

76	فصلِ نخست : متغیرهای تأثیرگذار بر ترس از جرم
127	مبحثِ نخست : تأثیر سن، جنس، تجربهٔ بزه دیدگی، میزانِ سواد بر ترس از جرم
127	گفتارِ نخست : تأثیر سن بر ترس از جرم
131	گفتارِ دوم : تأثیر جنسیت بر ترس از جرم
138	گفتارِ سوم : تأثیر تجربهٔ بزه دیدگی و میزانِ تحصیلات بر ترس از جرم
143	مبحثِ دوم : تأثیر میزانِ درآمد، اقلیت، بیماری و رسانه بر ترس از جرم
144	گفتارِ نخست : بررسی ترس از جرم در میان اقلیت ها
152	گفتارِ دوم : تأثیر رسانه‌ها بر ترس از جرم
157	گفتارِ سوم: تأثیر میزان درآمد و بیماری بر ترس از جرم
160	مبحثِ سوم : تأثیر جرم و محیط اجتماعی بر ترس از جرم
160	گفتارِ نخست : تأثیر جرم بر ترس از جرم
162	گفتارِ دوم : تأثیر ساختار محیط اجتماعی بر ترس از جرم
166	بند دوم : تأثیر بی‌سازمانی اجتماعی بر ترس از جرم
171	بند سوم : تأثیر پیوندهای اجتماعی بر ترس از جرم
173	بند چهارم : تأثیر کنترل اجتماعی بر ترس از جرم
176	مبحثِ سوم : روش‌شناسی سنجش ترس از جرم
186	گفتارِ نخست : سنجش ترس از جرم بوسیلهٔ تلفن، ایمیل و فضای سایبر
188	گفتارِ دوم : سنجش ترس از جرم بوسیلهٔ پرسش‌نامه، مُصاحبه و محیط آزمایشگاه
192	گفتارِ سوم : تجزیه و تحلیل داده‌ها

193	بند نخست : بررسی ترس از جرم بر اساس داده های بدست آمده از طریق پرسشنامه
200	1. ترس از جرم در سنّین بین 18 تا 25
210	2. ترس از جرم در سنّین بین 26 تا 35
219	3. ترس از جرم در سنّین بین 36 تا 45
228	4. ترس از جرم در سنّین بین 46 تا 60
237	5. ترس از جرم در سنّین 60 به بالا
246	6 : ترس از جرم در میان مردان بر اساس تفکیک سن
260	7 : ترس از جرم در میان زنان بر اساس تفکیک سن
274	8 : ترس از جرم بر اساس تفکیک سن
288	9. تحلیل داده‌ها در زمینه رابطه بین میزان سواد و ترس از جرم
289	10. تحلیل داده‌ها در زمینه رابطه بین تجربه بزه دیدگی بر ترس از جرم
296	بند دوم : بررسی ترس از جرم بر اساس داده های بدست آمده از طریق مصاحبه
311	فصل دوم : کنترل ترس از جرم
316	مبحث نخست : رویکرد سنتی کنترل ترس از جرم
322	مبحث دوم : رویکردهای پلیسی‌گری‌مدرن در مدیریت ترس از جرم
323	گفتار نخست : پلیسی‌گری جامعه محور
340	گفتار دوم : پلیسی‌گری مسئله محور
314	گفتار سوم : پلیسی‌گری نقاط جرم‌خیز
350	نتیجه‌گیری

363..... رهنمود ها

368..... فهرست منابع

چکیده :

کاهش نرخ جرم بدون کنترل دامنۀ ترس از جرم اقدام نا تمامی است، و از این رو عدم تجانس بین این دو پدیده، می تواند تبعات زیانباری در شریان های اساسی زندگی اجتماعی ایجاد نماید. بر همین اساس این پژوهش ابتدا ضمن تبیین موضوع مورد بررسی، به تشریح آثار زیان بار، متغیرهای تأثیر گذار و نیز باز بینی مطالعات صورت گرفته در زمینه تأثیر برخی از رویکردهای سنتی و نوظهور پلیسی گری بر ترس از جرم می پردازد.

هدف از انجام این پژوهش، به تصویر کشیدن تفاوت میزان ترس از جرم در میان گروه های مختلف سنتی، جنسیتی، بزه دیدگان و میزان تحصیلات می باشد، تا بر این اساس بتوانیم جهت کنترل مناسب ترس از جرم به سیاست های مناسبی تمسک جویم.

روش این پژوهش که شامل جامعه آماری 900 نفری از میان زنان و مردان بالای 18 سال و نیز مصاحبه از بین 30 شهروند ساکن مناطق 1-2-3 تهران را در بر می گیرد، روش پیمایش و اسنادی است.

یافته های تحقیق مبین این است زنان، کاهش میزان تحصیلات و نیز افراد با سنین مختلف و بزه دیدگان به فراخور میزان سن و نوع بزه دیدگی، ترس زیادی گزارش می نمایند. گفتنی است که از میان عوامل تأثیر گذار بر ترس، رسانه ها و بی تناسبی محیط اجتماعی سهم بسزایی در این زمینه دارد. در بُعد تأثیر رویکردهای پلیسی گری در کنترل پدیده مزبور باید اذعان داشت، که راهبردهای پلیسی گری سنتی چندان کارآمد نبوده است. در مقابل در بین رویکردهای پلیسی گری نوین، پلیسی گری نقاط جرم تنها در مقطع زمانی و مکانی خاصی تأثیر مطلوبی ایفا می کند، و از سوی دیگر پلیسی گری جامعه محور و مسئله محور نقش بسزایی در کاهش ترس از جرم دارند.

واژگان کلیدی : جرم، ترس از جرم، بزه دیده، بزه دیدگی، پرسشنامه، مصاحبه، پلیسی گری

پیش از بیانِ بدنهٔ طرحِ موضوع لازم است تا دلیلِ انتخابِ عنوانِ "بررسیِ بزه دیده شناسیِ ترس از جرم" بیان شود. همانطور که می دانیم در شاخه بزه دیده شناسی ما با تفکیک بزه دیدگان، عوامل زمینه ساز بزه دیدگی، نحوهٔ حمایت و جایگاه بزه دیده در فرایند کیفری و ... رو برو هستیم. از جمله موضوعاتِ موردِ بررسی در این شاخه از جرم شناسی، آسیب شناسیِ روانی است. در حیطهٔ مزبور مطالبی چون ایجاد تصویرِ بالینی، اختلال های پس از ضربهٔ استرس زا، جنبهٔ بالینی، ترسِ مرضی و ... مطرح می گردد.² از این رو اگرچه برخی از بزه دیدگان پس از واقعهٔ رخ داده دچار اختلال در حالاتِ روانی از جمله ترس از تکرارِ بزه دیدگی می شوند، اما پدیدهٔ ترس از جرم مختص به آنان نیست، بلکه تمامی افرادِ جامعه را موردِ خطابِ خود قرار داده است. لذا کسانی که از جرم می ترسند، لزوماً بزه دیده نبوده و در قالب آن نیز گنجانده نخواهند شد. از سوی دیگر در مباحث ترس از جرم عبارت "بزه دیدهٔ غیرِ مستقیم" بیانگرِ فردی است که مستقیماً جرم علیه وی واقع نشده و تنها واقعهٔ جنایی را شنیده، دیده و یا به نحوی از آن آگاهی یافته است. بنابر این نمی توانند تحت این عنوانِ کلیتِ مسائل بزه دیده شناختی را در قالب ترس از جرم و یا بالعکس جایی داد. نتیجتاً الحاقِ واژهٔ "بزه دیده شناختی" در عنوانِ این پژوهش بی شک نمی تواند چندان صحیح به نظر برسد.

² لپز، ژرار، فیلیزولا، ژینا، بزه دیده و بزه دیده شناسی، مترجم: کرد علیوند، روح الدین، محمدی، احمد (مجد، تهران، 1388) صص

• بیان موضوع

در پس از هر رخ داد جنایی، مسئله مهمی نهفته است که به لحاظ در هم تنیدگی آن با مقوله روان شناختی، از منظر بسیاری از افراد مغفول و پنهان شده باقی می ماند. این مسئله که دامنه آن هزاران برابر گسترده تر از جرم می باشد، "ترس از جرم" نام دارد. پدیده ای که نه تنها پیامد سوء آن بزه دیده و اطرافیان آن را در بر می گیرد، بلکه آثار آن می تواند در یک چشم به هم زدن به مرزهای دور دست نیز نقل مکان کند.

ترس از جرم اگرچه روح خود را از جرم وام می گیرد، اما باید اذعان نمود که جرم در محل حادثه ظاهر و محو می شود، این در حالی است که ترس ناشی از آن می تواند، حاکمیت تمام عیار خود را، به تمام دنیا سرایت دهد. لذا جنگ علیه جرم اگرچه با موفقیت توأم شود، اما چنانچه ترس از آن همچنان باقی بماند، رسالتی نا تمام تلقی می گردد.

لذا ضروری است تا این مهم مانند سایر امور دیگری که کیفیت زندگی اجتماعی را در خطر زوال و نابودی قرار می دهد جدی تلقی نمود. با وجود این، اگرچه این پدیده زاده جرم است، اما در عین حال متغییرهای بسیاری بر آن تأثیر گذار است. دامنه عوامل اجتماعی، زیستی و فردی مختلف و در عین حال تأثیر گذار بر این امر، باعث شده است تا شناخت ما را نسبت به پیچیدگی و ابهامات پیش روی با مشکل جدی مواجه سازد. لذا طبیعی است که نتایج مبهم حاصل از این موضوع، نمی تواند ما را در مسیر ترسیم سیاست مناسب جهت کنترل ترس از جرم رهنمود سازد. بر همین اساس هنگامی که نگارنده در نتایج پژوهش ابتدایی خود در زمینه موضوع مورد بررسی، با نتایج سر در گم کننده و پیچیده ای روبرو شد، نسبت به کنکاش و تفحص بیشتر در این رابطه علاقمند گردید.

از این رو ارائه راهبرد مناسب از سوی کارگزاران و سیاست گذاران در گرو بررسی متغیرهای تأثیر گذار بر موضوع مورد بررسی است. به این لحاظ می بایست در هم آمیختگی عوامل تأثیر گذار فردی مانند سن، جنس، میزان تحصیلات، تجربه بزه دیدگی و... و نیز عوامل متأثر از زندگی اجتماعی همچون پدیده جنایی، نماد های مجرمانه، بی سازمانی اجتماعی و ... بر ترس از جرم از یکدیگر بازشناخت. در کنار مباحث مطروحه، سیاست گذاری و اجرای آن بعضاً می تواند بوسیله نهادهای مختلفی همچون، شهرداری ها، شورای شهر، اداره برق، پلیس و ... صورت پذیرد. از این رو اگرچه خط مشی این پژوهش صراحتاً نهاد پلیس را نشانه گرفته است، اما در فحوائی برخی از مطالب، کارگزاران و مجریان نهادهای دیگری را نیز مورد اشاره و توجه قرار می دهد.

بنابر این ناگفته پیدا است که مسئله اساسی پیش رو، اولاً شناخت مسئله چند بُعدی است، که در مسیر خود از عوامل و متغیر های مختلفی تغذیه می شود؛ ثانیاً بررسی و باز بینی سیاستها و راهبردهای پلیسی گری است که در سالهای اخیر (در ایالات متحده آمریکا و نیز کشور های اروپایی) کاهش ترس را کانون برنامه ها و اهداف خود قرار داده اند، تا از این رو به زیرساخت های استراتژی پلیسی و پای ریزی برنامه های کنترل ترس از جرم پرداخته شود.

رسالت ما در این پژوهش، علاوه بر بررسی کتب و مقالات تحت لوای موضوع پژوهش، مذاقه و تفحص نظریه های ترس از جرم در اندیشه و عمل می باشد. از این رو با تمسک جستن به روش پیمایشی با جامعه آماری قابل توجه در طول مدت هشت ماه، پدیده مورد بررسی در میان زنان و مردان، رده های سنی مختلف، میزان سواد و تجربه بزه دیدگی و همچنین آزمون برخی از متغیرهای مؤثر بر این امر مورد آزمون قرار گرفت.

• اهمیت موضوع

اگرچه ترس از جرم مسئله قابل رویت و شمارش محسوب نمی‌گردد، اما نادیده انگاشتن آن خطای بزرگی است. با تأمل بر بسیاری از رفتارهای صورت گرفته، چنین دریافت خواهیم نمود که در برخی شرایط، رفتار، سخن و افکار انسان پیرامون اموری است، که نشأت گرفته از ترس از بزه دیده شدن توسط جرم می‌باشد. خرید دزدگیر، عدم معاشرت زیاد با غریبه‌ها، فروش تسلیحات هسته‌ای و نظامی جهت مبارزه با تروریسم، افسردگی ناشی از افکار مالیخولیایی درباره دنیای تیره و تار شده بر اثر جرم و جنایت، همه و همه از مسائل مهمی است که افراد به آن توجه کافی مبذول نمی‌دارند. از این رو تبیین و تشریح آثار سوء ترس از جرم هسته مرکزی شروع تحقیقات ما قرار گرفت.

ترس از جرم در میان افراد هم زیستی نموده و کیفیت زندگی اجتماعی را به طور قابل توجهی به خود مشغول داشته است و از این رو زندگی در امنیت، در غیاب احساس امنیت، نمی‌تواند چندان مطلوب نظر اعضای جامعه محلی باشد. آثار سوء پدیده مورد بررسی در حوزه‌های مهم و قابل توجهی رسوخ کرده است، که از این حیث می‌تواند محدوده روابط اجتماعی، اقتصادی، سیاست، سلامت همگانی و یا حتی نظام دادگری³ جنایی را با چالش‌های جدی روبرو سازد. از گسستگی روابط اجتماعی گرفته تا کشته شدن هزاران بی‌گناه تنها بخشی از آثار زیانبار مقوله مورد بررسی است. لذا امروزه ترس از جرم دیگر یک موضوع صرفاً دانشگاهی نیست، بلکه حقیقتی است که مسیر آماج سیاست برخی از کشورها قرار گرفته است.

^۳ در این اثر به جای واژه "عدالت" از واژه "دادگری" استفاده می‌شود

در کنار مطالب مذکور، از دیگر رؤس مهمی که باید به آن پرداخت شناخت متغیر های کلیدی مؤثر بر ترس از جرم همچون نماد های مجرمانه، بی سازمانی اجتماعی، رسانه ها و... می باشد. گفتنی است که مطالب مورد بررسی، با ارائه آمارها و نیز دیدگاه های مختلف اندیشمندان امور جزایی، به نقد و تحلیل کشیده می شود. این شیوه بیان مطالب در کنار مطالعه میدانی، علاوه بر کمک به درک مباحث مطروحه، ما را به مسیر شناخت بهتر از قوت و ضعف هر یک از موارد تأثیر گذار، رهنمود می کند.

نکته دیگری که می بایست به آن اشاره نمود، اهمیت بررسی نتایج و تجربیات کشور های دیگری است که در راستای کنترل ترس گام های جدی برداشته اند. لذا شناخت این نتایج حاصل از راهبردی نوین پلیسی گری نوظهور، از مسائل بسیار مهمی است که می تواند در تغییر دیدگاه سنتی و یا سیاست های به ظاهر صحیح مقامات، مسئولین و مجریان ایجاد امنیت نقش حائز اهمیتی ایفا نماید.

• اهداف تحقیق

هر پژوهشی علاوه بر بیان دیدگاه ها و نظرات نگارنده و نیز کسانی که سابق بر آن به تفحص و نگارش در موضوع مربوطه پرداخته اند، می تواند با تبیین راهکارهای علمی و اتخاذ خط مشی کاربردی و یا ترسیم راهکار مناسب، برای پیاده سازی اندیشه ها به عمل، دامنه فایده و سودمندی خود را گسترده نماید. این پژوهش اگرچه در کنار بیان دیدگاه های مختلف و نیز داده های معتبر، بعضاً واقعیت های موجود در ایران را به تصویر می کشاند، اما امید است تا اثر حاضر مسیری در راستای به کارگیری اندیشه های موجود در خصوص اهمیت و کنترل ترس از

جرم به عمل باشد. با این حال این اثر دارای دو هدف علمی و کاربردی است که در ذیل به آنها اشاره می‌نماییم:

اهداف علمی:

ü تبیین و تشریح مفهوم، کاربرد، آثار، نظریه‌های ترس از جرم، تأثیر متغیرهای مهمی همچون رسانه‌ها، میزان سطح سواد، تأثیر اقلیت بودن، پیوندهای اجتماعی و... بر حوزه مورد بررسی و نیز غنا بخشی به ادبیات جرم شناسی

ü انجام پیمایش با جامعه آماری قابل توجه جهت تطبیق و تفهیم میزان ترس از جرم در میان پرسش‌شوندگان با آزمون متغیرهایی همچون سن، جنسیت، سابقه بزه‌دیدگی و میزان سواد

ü تشریح و تبیین تأثیر راهکارها و استراتژیهای سنتی و مدرن پلیسی‌گری بر ترس از جرم با استناد به نتایج پژوهش‌های صورت گرفته شده.

اهداف کاربردی:

ü فهم تفاوت میزان ترس از جرم در میان گروههای مختلف سنتی، جنسیتی، بزه‌دیدگان و سطح سواد جهت تمرکز استراتژی‌های کنترل آن

ü به کارگیری راهبردهای مؤثر در کنترل ترس و خنثی نمودن برخی از سیاست‌های اشتباهی که تأثیر سوپی بر افزایش غیر معقول ترس از جرم می‌گذارد.

• سوابق تحقیق

ترس از جرم در سال 1967 میلادی در نتیجه سه پیمایش گسترده مرتبط با بزه‌دیدگی در کشور آمریکا ظهور پیدا کرد. از آن تاریخ به بعد موج گسترده‌ای از تحقیقات پیرامون این موضوع در محافل دانشگاهی غرب شروع به گسترش یافت. از آنجا که آثار سوء این پدیده به نظام دادگری جنایی، جامعه، اقتصاد، سیاست، سلامت همگانی و... باز می‌گردد، علاوه بر اندیشمندان امور جزایی، دولتها نیز نسبت به این مقوله حساس شدند. به این دلیل مهم ترس از جرم دیگر در محافل دانشگاهی باقی نماند، بلکه در بُعد ملی و حتی بین‌المللی مورد بررسی‌های مختلفی قرار گرفت. با این وجود در دهه پایانی 1990 میلادی به علت پیچیدگی این موضوع (شاید به دلیل مسائل مفهومی، روش شناختی، متغیرهای گسترده و عدم توانایی در اتخاذ سیاست متناسب در راستای کنترل آن) به تدریج علاقه به پرداختن آن کم‌رنگ شد، و از آن به بعد این مسئله تنها برای دولتها واجد اهمیت گردید.

نتیجتاً از زمان ظهور ترس از جرم تا کنون هزاران کتاب و مقاله در این خصوص به چاپ رسیده است، به طوری که در اواسط ماه ژوئن سال 2011 چنانچه واژه " **Fear of Crime** " را در موتور جست و جوگر گوگل⁴ درج می‌نمودیم، نزدیک به نوزده میلیون مطلب و نیز در بخش تحقیقات این سایت بیش از یک میلیون و هشتاد هزار تحقیق درج می‌شد. بنابراین دنیای غرب به خصوص محافل علمی اروپا و آمریکا هزینه و توجه زیادی در این زمینه به کار می‌برند.

گفتنی است که حوزه پژوهشی ایران از فقر بررسی‌های صورت گرفته در این زمینه رنج می‌برد. از این رو در ذیل به طور خلاصه به بیان آثار نگارش شده در این حوزه اشاره می‌شود:

⁴ Google

ن مهدی سید زاده ثانی "ترس از بزه‌دیدگی مکرر": این مقاله در ابتدا به بیان مبانی ترس

از جرم از دیدگاه گاروفالو، آمارهای موجود در زمینه موضوع مورد بررسی مانند ترس زیاد زنان در برابر مردان و نیز ترس کهنسالان در برابر جوانان و بیان ایرادات روش شناختی موجود در حوزه ترس از جرم می‌پردازد. در ادامه نیز به تشریح و ترسیم تأثیر برخی از متغیرهای تأثیرگذار بر آن همچون جنسیت، سن، جغرافیا، قومیت و فرهنگ و... و به پاسخ‌های لازم در راستای کنترل ترس پرداخته شده است.⁵

ن مجید رضایی راد، محمود تقی‌زاده و نادر نوروزی "تأثیر نگهداری محله در کاهش

ترس از جرم مردم تهران بزرگ در محلات دارای نگهداری محله": در این مقاله بسیاری از عوامل تأثیرگذار بر ترس از جرم مورد نقد و بررسی قرار گرفته شده که در این اثنا به آمارهای زیادی نیز استناد شده است. نویسندگان که به حق توجه زیادی معطوف به چالش کشیدن رسانه‌ها بر ترس از جرم نموده‌اند، به بیان آثار سوء ترس از جرم نیز پرداخته‌اند.⁶

ن حسین سراج، اشرف گیلانی "بی‌سازمانی اجتماعی و ترس از جرم" در این مقاله

ضمن بیان برخی از متغیرهای تأثیرگذار بر ترس از جرم (بی‌سازمانی اجتماعی، بزه‌دیدگی، رسانه‌ها و آسیب‌پذیری) با استفاده از روش پیمایشی به بررسی رابطه میان بی-سازمانی اجتماعی و ترس از جرم با نمونه‌ای 300 نفر از شهروندان مناطق 3 و 13

⁵ سید زاده ثانی، مهدی (ترس از بزه‌دیدگی مکرر)، مجموعه مقالات نخستین همایش پیشگیری از جرم: پیشگیری از تکرار جرم و بزه‌دیدگی، 1388، صص، 340-367.

⁶ رضایی راد، مجید، تقی‌زاده، محمود، نوروزی، نادر (تأثیر نگهداری محله در کاهش ترس از جرم مردم تهران بزرگ در محلات دارای نگهداری محله)، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، 1386، صص 71-103.

تهران پرداخته شده است. نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر رابطه مثبت و معنی دار بین دو مقوله مورد بررسی است.⁷

۵ حمیدرضا نیکوکار "بررسی رابطه میان ترس از جرم و گرایش به سزاگرایی در میان دانشجویان": این مقاله ضمن بیان تاریخچه ترس از جرم و چگونگی پدید آمدن آن در محافل دانشگاهی و دولت‌ها به تبیین متغیرهای تأثیرگذار بر ترس از جرم، نظریه‌های آن و نیز بیان اجمالی آثار آن در حوزه‌های اجتماعی، سلامت همگانی، اقتصادی و نظام دادگری جنایی می‌پردازد. پیمایش صورت گرفته در این پژوهش که به بررسی رابطه میان ترس از جرم و گرایش به سزاگرایی در میان 200 دانشجو از برخی از دانشگاه‌های تهران صورت گرفت که نتایج آن بیانگر وجود ارتباط معنی‌دار بین این دو مقوله مورد بررسی می‌باشد.⁸

۵ حمیدرضا نیکوکار و بهاره همت پور "تأثیر ساختار فیزیکی محیط اجتماعی بر پدیده ترس از جرم": نظریه بی‌سازمانی اجتماعی دارای مؤلفه‌هایی همچون تراکم، فقر، استفاده چندگانه از محیط، تحرک جغرافیایی و نا پایداری اجتماعی است. در این مقاله تنها به بررسی تأثیر ساختار فیزیکی محیط اجتماعی بر پدیده ترس از جرم پرداخته شده است. به عبارتی اگرچه نمادهای مجرمانه مانند وجود افراد مسست، رفتارهای ناهنجار تأثیر زیادی در این زمینه می‌گذارد، اما این مقاله به تأثیر رویکرد ناپایداری محیط جغرافیایی پرداخته که یافته‌های آن حاکی از آن است که عدم نورپردازی کافی، وجود خانه‌های

⁷ سراج، حسین، گیلانی، اشرف (بی‌سازمانی اجتماعی و ترس از جرم)، فصلنامه رفاه اجتماعی، 1389، صص 223-240.

⁸ نیکوکار، حمیدرضا (بررسی رابطه میان ترس از جرم و گرایش به سزاگرایی در میان دانشجویان)، مجموعه مقالات همایش علمی کاربردی پیشگیری از جرم، در حال چاپ.

متروکه، کوچه‌های پُر پیچ و خَم، دیوارنویسی، وجود زباله و به طور کلی ساختارِ نا-
متعارفِ فیزیکیِ محیطِ اجتماعی منجر به افزایشِ ترسِ از جرم می‌گردد.⁹

۵ بهاره همت پور و حمیدرضا نیکوکار " بررسی بازنمایی آموزش شهروندی در صفحهٔ
حوادث روزنامهٔ همشهری " : این مقاله متأثر از رویکردِ بر ساخت گرایانهٔ بازنمایی ((
استوارت هال))، اشکالِ بازنماییِ آموزشِ شهروندی در صفحهٔ روزنامهٔ همشهری به
شیوهٔ کیفی تجزیه و تحلیل می نماید. از آنجا که صفحهٔ حوادثِ روزنامه یکی از پر
خواننده ترین صفحه های روزنامه ها را تشکیل می دهد، لذا پرسشِ اساسیِ این مقاله
چنین است که آموزشِ شهروندی برای پیشگیری از جرم و بزه دیدگی چگونه در صفحهٔ
حوادث بازنمایی می شود. نحوهٔ بازنماییِ جرم در روزنامه با نقش های جنسیت محور،
وضعیت مبهمی را به وجود می آورد که این مسأله منجر به افزایشِ ترسِ از جرم و
احساسِ نا امنی در جامعه می گردد.¹⁰

• مشکلاتِ تحقیق

همانطور که آمد، مقالات مرتبط با پدیدهٔ موردِ بررسی بسیار ناچیز بوده و عمر آن نیز به یک
دهه نمی‌رسد. لذا در راستای پژوهش در این عرصه می‌بایست به کتب، مقالات و پایگاه‌های
اینترنتی لاتین مراجعه نمود. جهت مطالعهٔ کتبِ موردِ نظر، به کتابخانهٔ دانشگاه تربیتِ مدرس و
نیز بخشِ کتابِ پایگاهِ اینترنتی گوگل مراجعه شد. گفتنی است که اولاً تمامی کتابها در فضای
اینترنت در اختیار جستجوگر نبوده و ثانیاً صفحاتی از کتبِ قابل دسترس توسط ناشر حذف

⁹ نیکوکار، حمیدرضا، همت پور، بهاره (تاثیر ساختار فیزیکی محیط اجتماعی بر پدیدهٔ ترس از جرم)، مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس
جغرافیای سیاسی و ژئوپلتیک - تحولات نظری و کاربردی، در حال چاپ

¹⁰ همت پور، بهاره، نیکوکار، حمیدرضا (بررسی بازنمایی آموزش شهروندی در صفحهٔ حوادث روزنامهٔ همشهری)، کتاب سمینار

رسانه و آموزش شهروندی، در حال چاپ